

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา สภาพการใช้ ความต้องการ ตลอดจนปัญหาในการใช้บริการต่าง ๆ ของนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งได้แก่นักศึกษาพยาบาลฐานะชั้นปีที่ 1-4 ของวิทยาลัยคริสเตียน วิทยาลัยพยาบาลเซนต์หลุยส์ วิทยาลัยมิชชั่น และวิทยาลัยหัวเฉียว ที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2534 จำนวน 536 คน โดยตั้งสมมติฐานของการวิจัยไว้ว่า ความต้องการบริการห้องสมุดของนักศึกษาพยาบาลแตกต่างกันไปตามชั้นปีที่ศึกษา

ในการนำเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยได้แบ่งเนื้อหาสำหรับการนำเสนอออกเป็น 2 ส่วน คือ สรุปและอภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ โดยการเรียบเรียงเนื้อหาในส่วนสรุปและอภิปรายผลการวิจัย ออกเป็น 4 เรื่อง คือ

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. สภาพการใช้บริการห้องสมุด
3. ความต้องการใช้บริการห้องสมุด
4. ปัญหาในการใช้บริการห้องสมุด

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

นักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 438 คน (ร้อยละ 81.72) จำแนกเป็นนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามมากที่สุด คือนักศึกษาวิทยาลัยหัวเฉียว 130 คน (ร้อยละ 29.68) รองลงมาคือนักศึกษาวิทยาลัยมิชชั่น 108 คน วิทยาลัยพยาบาลเซนต์หลุยส์ 101 คน และวิทยาลัยคริสเตียน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 24.66, 23.06 และ 22.60 ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามฐานะชั้นปี ปรากฏว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 ตอบแบบสอบถามมากที่สุด (ร้อยละ 27.17) และน้อยที่สุดคือนักศึกษาชั้นปีที่ 4 (ร้อยละ 23.51)

ผลการวิจัยที่ว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ตอบแบบสอบถามมากที่สุด และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ตอบน้อยที่สุด อาจเป็นเพราะนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ส่วนใหญ่จะเรียนเฉพาะวิชาพื้นฐานและเรียนอยู่ภายในวิทยาลัย ทำให้มีเวลาในการตอบแบบสอบถามมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 ซึ่งต้องออกไปฝึกปฏิบัติงานนอกห้องผู้ช่วยทั้งภายในและภายนอกวิทยาลัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จะต้องฝึกปฏิบัติงานมากกว่าชั้นปีอื่นๆ จึงทำให้มีเวลาในการตอบแบบสอบถามน้อย

2. สภาพการใช้บริการห้องสมุด

ความถี่ในการใช้ห้องสมุดพบว่านักศึกษาจำนวนสูงสุด ร้อยละ 29.50 เข้าใช้ห้องสมุด 3 ครั้ง/สัปดาห์ แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรการศึกษาของวิทยาลัยจำเป็นต้องอาศัยห้องสมุดเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าหาความรู้ควบคู่ไปกับการเรียนในชั้นเรียน ดังนั้นนักศึกษาจึงจำเป็นต้องมาใช้ห้องสมุดบ่อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลินจง โปธิบาลและคณะ (2530) และสุพัทธรา สิ้นชัยสุข (2532) ในแง่ที่ว่านักศึกษาส่วนมากเข้าใช้ห้องสมุด 3 ครั้ง/สัปดาห์ นอกจากนี้ยังพบว่านักศึกษาในแต่ละชั้นปีมีความถี่ในการใช้ห้องสมุดแตกต่างกัน คือนักศึกษาชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 เข้าใช้ห้องสมุดมากกว่าชั้นปีที่ 1 เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะ หลักสูตรการศึกษาพยาบาลกำหนดให้นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ต้องเรียนวิชาพื้นฐานซึ่งมีหนังสือตำราและเอกสารประกอบการเรียนมากอยู่แล้ว แต่เมื่อขึ้นชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 นักศึกษาต้องมีการเรียนภาคปฏิบัติวิชาชีพทางการพยาบาล ซึ่งต้องมีการศึกษาค้นคว้าเพิ่มขึ้นรวมทั้งยังมีการทำรายงานหรือภาคพิเศษส่งอาจารย์มากขึ้นด้วย ดังนั้นนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 จึงนิยมเข้าใช้ห้องสมุดมาก จากผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Emdad และ Rogers (1978) ในแง่ที่ว่านักศึกษาระดับชั้นปีสูง ๆ จะใช้ห้องสมุดมากกว่านักศึกษาระดับชั้นปีแรก ๆ

วัตถุประสงค์ในการเข้าใช้ห้องสมุด พบว่านักศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อใช้หนังสือทั่วไปที่มีอยู่ในห้องสมุด (ร้อยละ 74.89) รองลงมาคือ ใช้วารสาร นิตยสารหรือหนังสือพิมพ์ (ร้อยละ 71.76) และทำการบ้านหรือรายงาน (ร้อยละ 50.60) ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าการจัดบริการต่าง ๆ ของห้องสมุดนั้นมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมการเรียนของนักศึกษาให้สมบูรณ์ขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการศึกษาพยาบาล ได้เน้นหนักให้นักศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมควบคู่ไปกับการเรียนในห้องเรียน ทั้งนี้เพื่อเตรียมความพร้อมทางด้านวิชาการที่จะนำไปสู่การฝึกปฏิบัติวิชาชีพที่ถูกต้อง(กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2534) นอกจากนี้ผลการวิจัยพบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของทัศนหาญพล (2519) ละอองกาญจน์ สุริชัยพาณิชย์ (2520) สมทรง แจ่มเดชา (หะยีเจ๊ะมะ) (2528) วรณิภา รพีพัฒนา (2532) และจรัสวรรณ เทียนประภาสและคณะ (2532) ซึ่งต่าง

พบว่านักศึกษามีวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดเพื่อค้นคว้าประกอบการเรียนตามหลักสูตร

สาเหตุสำคัญที่ทำให้นักศึกษาเข้าใช้ห้องสมุดน้อยคือ ไม่มีเวลามาห้องสมุด (ร้อยละ 5.48) รองลงมาคือชอบใช้หนังสือส่วนตัวมากกว่า (ร้อยละ 4.79) และค้นหาสิ่งที่ต้องการไม่ค่อยพบ (ร้อยละ 3.20) จากผลการวิจัยที่ว่านักศึกษาไม่มีเวลามาห้องสมุดและชอบใช้หนังสือส่วนตัวมากกว่า อาจเป็นเพราะนักศึกษาพยาบาลจำเป็นต้องมีการฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วยตามโรงพยาบาลและสถานบริการอนามัยชุมชน ซึ่งทำให้นักศึกษาไม่มีเวลามาห้องสมุด หรือมาไม่ทันในช่วงเวลาที่ห้องสมุดเปิดทำการ ดังนั้นจึงมักชอบใช้หนังสือส่วนตัวมากกว่า เพราะสะดวกและประหยัดเวลาในการเดินทางมายังห้องสมุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยส่วนหนึ่งของละเอียด อุดมรัตน์ (2516) ในแง่ที่ว่านักศึกษาไม่มีเวลามาห้องสมุด นอกจากนี้สาเหตุที่ชอบใช้หนังสือส่วนตัวมากกว่านั้น พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของวรวิภา รพีพัฒนา (2532) ที่พบว่านักศึกษากว่าร้อยละ 20 ชอบใช้หนังสือส่วนตัวมากกว่าหนังสือในห้องสมุด และงานวิจัยของ Rzasa และ Moriarty (1970) และ Elliott (1977) ที่พบว่านักศึกษาบริติชกว่าร้อยละ 50 ใช้ตำราส่วนตัวในการทำการบ้าน

วิธีการเรียนรู้การใช้ห้องสมุด พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่เรียนรู้จากการเรียนในโรงเรียนระดับมัธยม (ร้อยละ 76.68) รองลงมาคือศึกษาดด้วยตนเอง (ร้อยละ 49.77) โดยนักศึกษามีวิธีค้นหาสิ่งพิมพ์ที่ต้องการด้วยการใช้วิธีค้นหาเองตามชั้นมากที่สุด (ร้อยละ 73.97) และสามารถค้นหาเรื่องที่ต้องการได้เป็นส่วนมาก (ร้อยละ 63.47) แต่สาเหตุสำคัญที่ไม่สามารถค้นหาหนังสือหรือวัสดุอื่น ๆ ได้ เนื่องจากหนังสือถูกขอยืมไป (ร้อยละ 86.76) รองลงมาคือหนังสือไม่มีในห้องสมุด (ร้อยละ 53.96) และหนังสือเรียงบนชั้นผิดที่ (ร้อยละ 21.46)

จากผลการวิจัยที่ว่านักศึกษาล้วนใหญ่รู้จักวิธีใช้ห้องสมุดจากการเรียนในโรงเรียนระดับมัธยม อาจเป็นเพราะในหลักสูตรการศึกษาพยาบาลในสถาบันระดับวิทยาลัย ส่วนใหญ่ยังไม่ได้กำหนดให้นักศึกษาเรียนวิชาการใช้ห้องสมุดเป็นวิชาบังคับพื้นฐาน แต่จะมีเพียงการสอนวิธีใช้ห้องสมุดในการปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ ซึ่งนักศึกษาจะไม่ทราบรายละเอียดทั้งหมดเกี่ยวกับวิธีการใช้ห้องสมุดที่ถูกต้อง และไม่มีทักษะในการใช้คู่มือช่วยค้นต่าง ๆ ที่มีอยู่ในห้องสมุดเท่าที่ควร ดังนั้นในการค้นหาสิ่งพิมพ์ที่ต้องการ นักศึกษาจึงใช้วิธีค้นหาเองตามชั้นมากกว่าที่จะใช้คู่มือช่วยค้นต่าง ๆ ซึ่งการค้นหาโดยวิธีดังกล่าวไม่เป็นอุปสรรคต่อการค้นหาเรื่องที่ต้องการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสิ่งพิมพ์ที่นักศึกษาต้องการค้นหานั้น มักจะเป็นสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องเฉพาะสาขาวิชาการพยาบาล ซึ่งนักศึกษาจะต้องค้นคว้าอยู่เสมอ ทำให้ทราบได้โดยสะดวกว่าสิ่งพิมพ์เรื่องที่ต้องการนั้นอยู่แห่งใดหรือตำแหน่งใดในห้องสมุด จึงทำให้มีการใช้คู่มือต่าง ๆ ช่วยค้นน้อยมากแต่อย่างไรก็ตาม สาเหตุ

สำคัญที่นักศึกษาไม่สามารถค้นหาหนังสือหรือวัสดุอื่น ๆ ได้ คือหนังสือถูกยืมไป ซึ่งอาจแสดงให้เห็นว่าปริมาณหนังสือในห้องสมุดมีจำนวนไม่เพียงพอกับความต้องการของนักศึกษา

บริการที่นักศึกษาใช้สูงสุดเป็นอันดับแรก คือบริการจ่าย-รับ ($\bar{X} = 3.48$) รองลงมา บริการถ่ายเอกสาร ($\bar{X} = 3.09$) ซึ่งอยู่ในระดับปานกลางทั้งสิ้น และบริการที่นักศึกษาใช้ในระดับน้อย ได้แก่บริการนิทรรศการหนังสือใหม่ ($\bar{X} = 2.59$) บริการหนังสือสำรอง ($\bar{X} = 2.54$) บริการจัดทำป้ายนิเทศเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ($\bar{X} = 2.52$) และบริการรับฝากของ ($\bar{X} = 2.51$)

ผลการวิจัยที่ว่า นักศึกษาใช้บริการจ่าย-รับสูงสุดเป็นอันดับแรก อาจเป็นเพราะบริการจ่าย-รับเป็นบริการพื้นฐาน ต้องมีการยืม-คืนหนังสือของห้องสมุด ซึ่งเกิดขึ้นเป็นเหตุการณ์ปกติของห้องสมุดทุกแห่ง นอกจากนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาส่วนใหญ่ เข้าใช้ห้องสมุดด้วยระยะเวลาอันสั้น คือหลังจากการเรียนในชั่วโมงเรียน ช่วงเวลาพักกลางวัน และหลังจากการฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วยเสร็จเรียบร้อยแล้ว การอ่านหนังสือเฉพาะภายในห้องสมุดไม่สามารถศึกษาได้อย่างละเอียดถี่ถ้วน จึงต้องการขอยืมหนังสือออกจากห้องสมุด เพื่อนำไปศึกษาพิจารณาให้ลึกซึ้งมากขึ้น พร้อมทั้งใช้อ้างอิงเพื่อประกอบการทำรายงานหรือภาคินพนธ์ ผลการวิจัยดังกล่าวพบว่ายังสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรัชนี วงศ์สุวรรณ (2526) สมทรง แจ่มเดชา (หะยีเจ๊ะมะ) (2528) สมศรี กীরตวิฑูกุล (2529) และสุพัตรา ลินชัยสุข (2532) ส่วนบริการที่นักศึกษาใช้รองลงมาจากรับ-รับนั้น ได้แก่บริการถ่ายเอกสาร จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าห้องสมุดอาจมีสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ไม่เพียงพอ กับสภาพการใช้ของนักศึกษา ตามที่มีนักศึกษามากให้ข้อเสนอแนะว่าห้องสมุดควรเพิ่มจำนวนสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ ให้เพียงพอกับความต้องการ แต่อย่างไรก็ตามเป็นที่ทราบกันทั่วไปว่าห้องสมุดทุกแห่งต่างประสบปัญหาเกี่ยวกับราคาของสิ่งพิมพ์ที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้ห้องสมุดต้องสั่งซื้อเฉพาะสิ่งพิมพ์ที่จำเป็นในจำนวนจำกัดเท่านั้น ด้วยเหตุนี้บริการถ่ายเอกสารจึงเป็นบริการหนึ่งที่ช่วยเสริมให้การใช้สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ของนักศึกษาเป็นไปอย่างทั่วถึงยิ่งขึ้น (Whitestone, 1977) และอีกส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะ ห้องสมุดมีสิ่งพิมพ์บางประเภทที่ไม่อนุญาตให้ยืมออก หรือให้ยืมได้ในระยะสั้นเท่านั้น จึงทำให้สภาพการใช้บริการถ่ายเอกสารของนักศึกษามากขึ้นตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของชนิดดา โกวิทวาที (2531) และสุพัตรา ลินชัยสุข (2532) ในแง่ที่ว่า นักศึกษาใช้บริการถ่ายเอกสารมาก

สิ่งพิมพ์ที่นักศึกษาใช้ในระดั้มาก คือหนังสือพิมพ์ภาษาไทย ($\bar{X} = 3.68$) รองลงมาได้แก่หนังสือคู่มือ ($\bar{X} = 3.44$) และคู่มือการศึกษา ($\bar{X} = 3.38$) ซึ่งอยู่ในระดับปานกลางทั้งสิ้น จากผลการวิจัยที่ว่าหนังสือพิมพ์ภาษาไทย คือสิ่งพิมพ์ที่นักศึกษาใช้ระดั้มากนี้อาจเป็นเพราะ

นักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในหอพักของวิทยาลัย จึงเข้าห้องสมุดเพื่อติดตามข่าวสารประจำวันจากหนังสือพิมพ์และนักศึกษามีความคุ้นเคยกับภาษาของตนมากกว่าหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณิภา รพีพัฒนา (2532) ในแง่ที่ว่านักศึกษาใช้หนังสือพิมพ์ภาษาไทยระดับมากเช่นกัน ส่วนสิ่งพิมพ์ที่นักศึกษาใช้ในระดับรองลงมาคือ หนังสือคู่มือ อาจเป็นเพราะการศึกษาพยาบาลเป็นการศึกษาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ นักศึกษาจำเป็นต้องเรียนรู้ขั้นตอนในการปฏิบัติการพยาบาลโดยละเอียด และจะต้องสามารถฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพ หนังสือคู่มือจะช่วยให้นักศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมหรือใช้เป็นคู่มือในการฝึกภาคปฏิบัติได้เป็นอย่างดี ด้วยเหตุนี้หนังสือคู่มือจึงเป็นสิ่งพิมพ์ที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการเรียนของนักศึกษาเป็นอย่างมาก

3. ความต้องการการใช้บริการห้องสมุด

บริการที่นักศึกษาต้องการใช้ในระดับมาก คือ บริการถ่ายเอกสาร ($\bar{X} = 3.90$) และบริการจ่าย-รับ ($\bar{X} = 3.77$) ไม่มีบริการใดที่นักศึกษาต้องการใช้ในระดับน้อย แต่ต้องการในระดับปานกลางทั้งสิ้น คือบริการยืมระหว่างห้องสมุด ($\bar{X} = 3.46$) บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า บริการรายชื่อหนังสือใหม่ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 3.26$) บริการจองหนังสือ ($\bar{X} = 3.23$) บริการแนะนำการใช้ห้องสมุด ($\bar{X} = 3.21$) บริการนิทรรศการหนังสือใหม่และบริการสำเนาสารบัญวารสารวิชาการฉบับล่าสุดไว้บริการ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 3.13$) บริการหนังสือสำรอง ($\bar{X} = 3.10$) บริการรับฝากของ ($\bar{X} = 3.03$) บริการจัดทำป้ายนิเทศเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ($\bar{X} = 2.99$) และบริการจุลสาร กฤตภาค ($\bar{X} = 2.86$)

จากผลการวิจัยที่ว่านักศึกษาต้องการบริการถ่ายเอกสารและบริการจ่าย-รับ ในระดับมาก พบว่านักศึกษามีความต้องการบริการดังกล่าวสูงกว่าสภาพการใช้ คือ นักศึกษาต้องการในบริการถ่ายเอกสารและบริการจ่าย-รับในระดับมาก แต่นักศึกษาใช้บริการทั้งสองในระดับปานกลางซึ่งจากการที่นักศึกษาต้องการบริการถ่ายเอกสารมากเป็นอันดับแรก อาจเป็นเพราะวิทยาลัยพยาบาลบางแห่งมีจำนวนเครื่องถ่ายเอกสารที่ให้บริการยังไม่เพียงพอ ตามที่นักศึกษาให้ข้อเสนอแนะว่าห้องสมุดควรเพิ่มจำนวนเครื่องถ่ายเอกสาร ดังนั้นเมื่อนักศึกษาต้องการจะถ่ายเอกสารจากสิ่งพิมพ์ที่ไม่สามารถยืมออกนอกห้องสมุดได้ ทำให้นักศึกษาไม่ได้รับความสะดวกในการใช้สิ่งพิมพ์ประเภทนั้น ผลการวิจัยดังกล่าว พบว่ายังสอดคล้องกับงานวิจัยส่วนหนึ่งของชนิดดา โกวิทวาทิ (2531) วรรณิภา รพีพัฒนา (2532) และสุพัตรา ลินชัยสุข (2532) ในแง่ที่ว่านักศึกษาต้องการในบริการถ่ายเอกสารและบริการจ่าย-รับในระดับมาก

เมื่อพิจารณาบริการที่นักศึกษาแต่ละชั้นปีต้องการนั้น พบว่านักศึกษารชั้นปีที่ 1, 2

และ 3 ต้องการบริการถ่ายเอกสารในระดับมากเป็นอันดับแรกเหมือนกัน ($\bar{X} = 3.60$, 3.94 และ 4.21) ตามลำดับ รองลงมาคือ บริการจ่าย-รับ ซึ่งนักศึกษาชั้นปีที่ 2 และ 3 มีความต้องการในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$ และ 3.89) ตามลำดับ ขณะที่นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ต้องการบริการจ่าย-รับในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$) สำหรับบริการที่นักศึกษาชั้นปีที่ 1-3 ต้องการเป็นอันดับสามเหมือนกันคือ บริการยืมระหว่างห้องสมุด ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33-3.59$) ส่วนนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีความต้องการบริการแตกต่างไปจากนักศึกษาชั้นปีที่ 1-3 คือ ต้องการบริการจ่าย-รับ ($\bar{X} = 3.89$) เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ บริการถ่ายเอกสาร ($\bar{X} = 3.88$) และบริการยืมระหว่างห้องสมุด ($\bar{X} = 3.49$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่าความต้องการบริการของนักศึกษาพยาบาลแตกต่างกันไปตามชั้นปีที่ศึกษา

จากผลการวิจัยที่ว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 ต้องการบริการแตกต่างไปจากนักศึกษาชั้นปีอื่น ๆ คือต้องการใช้บริการจ่าย-รับเป็นอันดับแรก ขณะที่นักศึกษาชั้นปีที่ 1-3 ต้องการบริการถ่ายเอกสารเป็นอันดับแรก อาจเป็นเพราะนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จะต้องฝึกภาคปฏิบัติบนหอผู้ป่วยทั้งในโรงพยาบาลและสถานบริการอนามัยชุมชนซึ่งต้องพบกับกรณีศึกษาของผู้ป่วยที่มีลักษณะแตกต่างกันไปมากกว่านักศึกษาชั้นปีอื่น ๆ ดังนั้นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำเป็นต้องใช้สิ่งพิมพ์ประกอบการค้นคว้าเพิ่มเติม ทำให้ต้องยืมหนังสือออกจากห้องสมุดเพื่อศึกษาค้นคว้าให้ละเอียดลึกซึ้ง ประกอบกับการที่นักศึกษาชั้นปีที่ 4 ไม่มีเวลาเข้ามานั่งอ่านหนังสือในห้องสมุด เพราะการฝึกปฏิบัติภายนอกวิทยาลัยทำให้ไม่มีเวลามากพอที่จะค้นคว้าเฉพาะภายในห้องสมุด

บริการที่นักศึกษาต้องการให้ห้องสมุดจัดเพิ่มขึ้นจากที่มีอยู่ในปัจจุบัน พบว่าอยู่ในระดับมาก 3 บริการ คือ จัดมุมสบายสำหรับนั่งอ่านหนังสือ ($\bar{X} = 3.99$) จัดที่นั่งอ่านเฉพาะบุคคล ($\bar{X} = 3.86$) และขยายเวลาเปิดทำการของห้องสมุด ($\bar{X} = 3.81$) ซึ่งเมื่อพิจารณาตามชั้นปีพบว่านักศึกษาทุกชั้นปีมีความต้องการบริการดังกล่าวข้างต้นในระดับมากเหมือนกัน อาจเป็นเพราะห้องสมุดของวิทยาลัยพยาบาลส่วนใหญ่ไม่สามารถจัดบริการมุมสบายสำหรับนั่งอ่านหนังสือและจัดที่นั่งอ่านเฉพาะบุคคลได้ เนื่องจากข้อจำกัดในเรื่องปริมาณพื้นที่ภายในห้องสมุดมีขนาดคับแคบสามารถจัดที่นั่งอ่านหนังสือได้จำนวนจำกัด ซึ่งในปัจจุบันก็ไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษาที่มีอยู่ แต่อย่างไรก็ตามนักศึกษายังคงต้องการให้ห้องสมุดจัดบริการดังกล่าวเพิ่มขึ้น เพราะต้องการที่จะมีมุมสงบที่จะใช้สมาธิในการอ่านหนังสือหรือทบทวนบทเรียน และบางครั้งต้องการที่จะมีมุมสบายสำหรับอ่านหนังสือเพื่อพักผ่อนหรือคลายเครียดจากการเรียนในชั้นเรียน สำหรับบริการขยายเวลาเปิดทำการของห้องสมุดซึ่งนักศึกษาต้องการให้จัดเพิ่มขึ้นนั้น อาจเป็นเพราะนักศึกษาส่วนใหญ่จะพักอยู่หอพักภายในวิทยาลัย ทำให้มีเวลาที่เข้าใช้ห้องสมุดได้มากโดยเฉพาะช่วงเวลาเย็นหลังจาก

เลิกจากการเรียนและการฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วยแล้ว ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่จะค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม หรือทำรายงานหรือการบ้านได้มากกว่าช่วงเวลาอื่น หรืออาจเป็นเพราะนักศึกษาบางชั้นปีที่ต้องฝึกปฏิบัติภายนอกวิทยาลัยต้องการกลับมาใช้บริการห้องสมุด แต่บางครั้งไม่สามารถเดินทางมาได้ทัน ในเวลาที่ห้องสมุดเปิดทำการ ดังนั้นนักศึกษาจึงต้องการให้ห้องสมุดขยายเวลาเปิดบริการให้เพิ่มขึ้นจากที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 ต้องการให้ห้องสมุดจัดบริการเพิ่มขึ้นมากกว่านักศึกษาชั้นปีอื่น ๆ อีก 2 บริการ คือ บริการรวบรวมบรรณานุกรมเฉพาะเรื่องหรือเฉพาะวิชา และบริการใส่ตลับคูปอง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่าความต้องการบริการของนักศึกษาพยาบาลแตกต่างกันไปตามชั้นปีที่ศึกษา อาจเป็นเพราะนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีการเรียนภาคปฏิบัติมากกว่าภาคทฤษฎีเพื่อที่จะเตรียมความพร้อมสำหรับการปฏิบัติงานในวิชาชีพพยาบาลจริง ๆ และพบกับกรณีศึกษาของผู้ป่วยลักษณะเฉพาะแตกต่างกันไป จึงทำให้นักศึกษาต้องการให้ห้องสมุดจัดบริการรวบรวมบรรณานุกรมเฉพาะเรื่องหรือเฉพาะวิชา เพื่อสามารถค้นคว้าเพิ่มเติมในเรื่องที่ตนต้องการจะศึกษาได้สะดวกขึ้น สำหรับบริการใส่ตลับคูปองซึ่งนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ต้องการให้ห้องสมุดจัดเพิ่มขึ้นนั้น อาจเป็นเพราะห้องสมุดของวิทยาลัยพยาบาลไม่มีการจัดบริการใส่ตลับคูปอง แต่บริการดังกล่าวจะแยกออกเป็นแผนกหนึ่งโดยเฉพาะ เพื่อให้บริการในส่วนการเรียนการสอนในชั้นเรียนเท่านั้น ทำให้นักศึกษาไม่สะดวกต่อการใช้บริการดังกล่าว

ประเภทของสิ่งพิมพ์ที่นักศึกษาต้องการอยู่ในระดับมาก คือหนังสือพิมพ์ภาษาไทย ($\bar{X} = 3.88$) หนังสือคู่มือ ($\bar{X} = 3.82$) คู่มือการศึกษา ($\bar{X} = 3.73$) และวารสารเพื่อความบันเทิงภาษาไทย ($\bar{X} = 3.61$) ส่วนประเภทของสิ่งพิมพ์ที่นักศึกษาต้องการในระดับน้อยคือจุลสารกฤตภาค ($\bar{X} = 2.57$) อักษรานุกรมชีวประวัติ ($\bar{X} = 2.42$) ทำเนียบนาม ($\bar{X} = 2.40$) และอักษรานุกรมภูมิศาสตร์ ($\bar{X} = 2.29$) จากผลการวิจัย พบว่าสอดคล้องกับสภาพการใช้สิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ ของห้องสมุดคือ นักศึกษาต้องการในสิ่งพิมพ์ภาษาไทยในระดับมาก และนักศึกษาก็ใช้สิ่งพิมพ์ภาษาไทยในระดับมากเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณิภา รพีพัฒน์ (2532) ที่พบว่านักศึกษามีความต้องการหนังสือพิมพ์ภาษาไทยในระดับมาก

4. ปัญหาในการใช้บริการห้องสมุด

ปัญหาในการใช้บริการห้องสมุด ได้แก่ปัญหาเกี่ยวกับการใช้บริการต่าง ๆ ปัญหาด้านการใช้สิ่งพิมพ์ ปัญหาด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ ปัญหาด้านบุคลากรและปัญหาด้านประชาสัมพันธ์พบว่า ไม่มีปัญหาใดมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แต่ปรากฏว่ามีปัญหาในระดับน้อย-ปานกลาง

ทั้งสิ้น คือ

ปัญหาเกี่ยวกับการใช้บริการต่าง ๆ นักศึกษามีปัญหาในการใช้ บริการจ่าย-รับ เป็นอันดับแรก รองลงมาคือบริการถ่ายเอกสาร ซึ่งอยู่ในระดับน้อยเหมือนกัน ($\bar{X} = 2.49$ และ 2.44) ตามลำดับ โดยนักศึกษาประสบปัญหาค่าปรับคืนสิ่งพิมพ์ช้ากว่ากำหนดแพงเกินไป ($\bar{X} = 3.44$) และอัตราค่าถ่ายเอกสารแพงเกินไป ($\bar{X} = 3.36$) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทั้งสิ้น จากผลการวิจัยที่นักศึกษาประสบปัญหาค่าปรับคืนสิ่งพิมพ์และอัตราค่าถ่ายเอกสารแพงนั้น อาจเป็นเพราะห้องสมุดวิทยาลัยส่วนมากจะกำหนดค่าปรับในราคา 1-5 บาทต่อวัน และอัตราค่าถ่ายเอกสารในราคาแผ่นละ 1 บาท ซึ่งนักศึกษาให้ข้อเสนอแนะว่าควรลดอัตราค่าปรับและค่าถ่ายเอกสารลง

ปัญหาด้านการใช้สิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ ได้แก่ปัญหาการใช้หนังสือทั่วไป ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.76$) โดยประสบปัญหาจากหนังสือชื่อเรื่องที่ต้องการมีจำนวนไม่เพียงพอกับความต้องการ ($\bar{X} = 3.55$) มีผู้อ่านยืมไป ($\bar{X} = 3.44$) และค่าปรับคืนหนังสือช้ากว่ากำหนดแพงเกินไป ($\bar{X} = 3.38$) ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า ไม่มีสิ่งพิมพ์ใดที่นักศึกษามีปัญหาในระดับมาก แต่มีปัญหในระดับปานกลาง โดยพบจากปัญหาข้างต้นอาจเป็นเพราะนักศึกษาใช้หนังสือทั่วไปซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นหนังสือทางการแพทย์ แต่จำนวนหนังสือที่มีอยู่ในห้องสมุดนั้นไม่เพียงพอกับความต้องการของนักศึกษา

ปัญหาด้านอาคาร สถานที่และครุภัณฑ์ ได้แก่ ขนาดของห้องสมุดคับแคบ จำนวนที่นั่งอ่านน้อย และผู้ใช้ข้างเคียงส่งเสียงรบกวน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลางเท่ากัน ($\bar{X} = 2.86$)

ปัญหาด้านบุคลากรมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่จำนวนบุคลากรที่ให้บริการมีไม่เพียงพอ ($\bar{X} = 2.64$) ซึ่งบุคลากรของห้องสมุดวิทยาลัยทุกแห่งพบว่ามีบุคลากรประมาณ 3 คน ทำให้ไม่สามารถบริการได้เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา

ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ของห้องสมุดยังไม่ครอบคลุมว่าห้องสมุดมีบริการอะไรบ้าง ($\bar{X} = 2.84$) และไม่มีแผนผังแสดงส่วนต่าง ๆ ภายในห้องสมุด ($\bar{X} = 2.67$) ซึ่งจากการประชาสัมพันธ์ของห้องสมุดส่วนใหญ่จะใช้วิธีการปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุดแก่นักศึกษาใหม่ แต่ปรากฏว่ายังไม่สามารถทำให้ผู้ใช้ทราบว่าห้องสมุดมีบริการอะไรบ้าง อาจเป็นเพราะวิธีการในการปฐมนิเทศ อาจไม่เป็นที่สนใจของนักศึกษา หรืออาจจะไม่มีการนำชมห้องสมุดซึ่งทำให้นักศึกษาไม่ทราบชัดเจนว่าห้องสมุดมีบริการอะไรบ้าง

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงสภาพการใช้ห้องสมุด ความต้องการใช้บริการห้องสมุด ตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะ ในการใช้บริการห้องสมุด และขอเสนอข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดบริการ รวมทั้งการดำเนินงานห้องสมุดให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุดมากขึ้น ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะต่อผู้บริหารระดับสูงของวิทยาลัย

1.1. วิทยาลัยควรกำหนดในหลักสูตรการศึกษา ให้วิชาการใช้ห้องสมุดเป็นวิชาบังคับพื้นฐานสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 เพื่อให้นักศึกษารู้จักวิธีการใช้ห้องสมุดได้อย่างถูกต้อง และยังทำให้นักศึกษาทราบว่าห้องสมุดมีบริการอะไรบ้าง

1.2. วิทยาลัยควรพิจารณาจัดสรรงบประมาณของห้องสมุดให้มากขึ้น สำหรับการขยายอาคารสถานที่ของห้องสมุด งบประมาณสำหรับจัดหาที่นั่งอ่านให้เพียงพอกับการใช้ และความต้องการของนักศึกษา ตลอดจนงบประมาณสำหรับการจัดหาสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่นักศึกษามีความต้องการมากเพิ่มขึ้น

1.3. วิทยาลัยควรพิจารณาเพิ่มจำนวนบุคลากรให้เพียงพอ และควรมีการปรับปรุงประสิทธิภาพของบุคลากรด้วยการจัดอบรมบุคลากรที่ให้บริการ โดยแสดงถึงความสำคัญของงานบริการตลอดจนการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

2. ข้อเสนอแนะต่อบรรณารักษ์

2.1. ด้านทรัพยากรห้องสมุด ห้องสมุดควรให้ความสำคัญและจัดหาหนังสือพิมพ์ภาษาไทย หนังสือคู่มือ คู่มือการศึกษา และวารสารเพื่อความบันเทิงภาษาไทยให้มากขึ้น ทั้งในด้านขอบเขต เนื้อหาวิชา และจำนวน เพราะล้วนเป็นสิ่งพิมพ์ที่นักศึกษาต้องการในระดับมากทั้งสิ้น

2.2. ด้านงานบริการ บริการที่นักศึกษาต้องการให้ห้องสมุดจัดเพิ่มขึ้นจากบริการที่ห้องสมุดมีอยู่ ได้แก่ จัดมุมสบายสำหรับนั่งอ่านหนังสือ จัดที่นั่งอ่านเฉพาะบุคคล ขยายเวลาเปิดทำการของห้องสมุด บริการรวบรวมบรรณานุกรมเฉพาะเรื่องหรือเฉพาะวิชาและบริการใส่ตลับคูปอง ห้องสมุดควรจัดบริการเหล่านี้เพิ่มขึ้นตามความต้องการของผู้ใช้

2.3. ด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ เนื่องจากนักศึกษาต้องประสบปัญหาขนาดของห้องสมุดคับแคบ และจำนวนที่นั่งอ่านในห้องสมุดน้อย ห้องสมุดจึงควรขยายพื้นที่ของห้องสมุด

เพิ่มขึ้น และเพิ่มจำนวนที่นั่งอ่านให้เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา ด้วยการเสนอต่อผู้บริหารในการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการดังกล่าว

2.4. ด้านการประชาสัมพันธ์ ห้องสมุดควรมีการประชาสัมพันธ์ถึงงานบริการและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่ห้องสมุดได้จัดทำและจัดหาโดยวิธีต่าง ๆ เช่น จัดทำคู่มือการใช้ห้องสมุด การบิดป้ายประกาศต่าง ๆ การมีแผนผังแสดงส่วนต่าง ๆ ของห้องสมุด รวมทั้งปรับปรุงวิธีการปฐมนิเทศแก่นักศึกษาใหม่โดยการนำชมห้องสมุดพร้อมแจกคู่มือการใช้ห้องสมุดด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความต้องการบริการของอาจารย์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดบริการต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุดทุกประเภท ได้สมบูรณ์มากขึ้น
2. จากการที่บริการจ่าย-รับเป็นบริการที่นักศึกษาใช้ในระดั้มาก จึงน่าจะศึกษาการใช้บริการดังกล่าวโดยละเอียดในลักษณะที่ว่า สิ่งพิมพ์ที่นักศึกษาใช้นั้นเป็นสิ่งพิมพ์ประเภทใดซึ่งจะทำให้มองเห็นภาพการใช้สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ของนักศึกษาได้ชัดเจนและถูกต้องมากขึ้น เพื่อประโยชน์ในการจัดหาสิ่งพิมพ์ให้ตรงตามความต้องการของนักศึกษา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย